

Posudek diplomové práce
BENJAMÍNA ŽELEZNÍKA
První angličtí exulanti pro víru
(kořeny a průběh anglické reformace 1. poloviny 16. století
z hlediska odchodů protestantů ze země)

Práce, předložená UK ETF 6.V.2010, obnáší 49 stran textu, obohacených nadto i 18 listy obrazového doprovodu. Ten je kvalitní, dosti dobře vybraný – ale přece jen: u díla, jehož obsahem není ikonografický popis ani ikonologický rozbor, jde o proporce dosti zarážející. A po pravdě řečeno nás tak hned na začátku symbolicky upozorní na jeden z hlavních problematických rysů celého spisu.

Že v procesu svého vzniku procházel proměnami pojetí a vymezení zvoleného tématu, je běžné, a jako v řadě jiných případů by to mohlo být svým způsobem i zdravé. Leč tentokrát se autorovi příliš nepodařilo vývojové změny zvládnout a poradit si s nimi metodicky. Jejich výsledkem je proto hlavně neobvykle nevyvážená struktura textu. Ten se bezmála rozpadá na několik disparátních částí, se zvláště neprojasněným vztahem vůči sobě navzájem i vůči soubornému titulu.

Název práce sice obráží jakousi snahu o žádoucí upřesnění, nelze však říci, že by toto úsilí bylo dosáhlo svého cíle.

„Kořeny anglické reformace“ (viklefskými) se zabývá první část textu (str. 3-7), k tématu exilu však neříká vůbec nic. Již proto působí vcelku nadbytečně. A tento dojem jen ještě zesiluje fakt, že přejímá pouze obecná data z jednoduchých základních učebnic, ba dokonce z populární literatury typu „Dějin anglického národa“ P. Johnsona. Přínosnější by bylo užít alespoň některého z přehledů ostrovních církevních dějin, o než vcelku není nouze, na žádný tu však nedošlo.

Z tohoto hlediska naštěstí příznivě vyniká část druhá, nejdelší, věnovaná „Ranému údobí anglické reformace 16. století“ (str. 8-38). Či fakticky především údělu Williama Tyndalea a jeho překladů biblických knih. Ani toto omezení rozhodně není dosti jasně odůvodněno. Nicméně zde již se čerpá také ze solidní a recentní anglické literatury náležitě odbornosti. Opravdu důsledně vlastně jen z jediné monografie, totiž z Tyndaleovy biografie od Davida Daniella, a výtěžek navíc z velké části působí spíše jako přeložené výpisky. A obdobně lze jen s omezením kvitovat též nasazení prvotních pramenů, alespoň dvou, v podobě Tyndaleovy Bible a „*Books of Martyrs*“ Johna Foxe (při jejím užití zarazí, že na str. 10 v pozn. 47 je citována nikoli přímo, ale podle sekundární literatury, více poctivě – což kvituji - než přiměřeně). Leč autor zde přece jen naplnil i jistý vlastní kritický program, pojmenovaný a dokumentovaný na str. 32: úspěšně překročil stín, jímž věcný obraz zkreslují běžně obíhající formulace medailonů „obrysových“, „encyklopedických“. A právě díky těmto vlastnostem, spíše než kvůli délce stati, lze říci, že tento oddíl je nosnou částí celé práce, ve které se vedle pochybných znaků lze nejspíše dohledat také jejich přednosti.

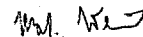
K oněm prvně řečeným ovšem jistě patří v neposlední řadě fakt, že zmíněná programová slova ve skutečnosti nemohou zodpovědět otázku, již zřejmě objasnit chtěla: proč Tyndale takto vystupuje z řady, nebyla-li jeho osobnost učiněna vlastním předmětem práce? Copak by podobné prohloubení portréту nepřineslo obdobně užitečné korekce i u dalších z pojednaných klíčových postav? U nich je ovšem nápadně zúžené nejen vylíčení, ale hned samotný výběr. Z období vlády Jindřicha VIII. už jsou zařazeny vlastně jen dvě, na pouhých několika dalších stranách (33-38). A poslední část práce, o „Anglické reformaci a jejích protagonistech do pol. 16. století“ (str. 39-42), má už vůbec jen povahu stručného dovětku, v nepřiměřené

krátkosti (a s podivně nejednotnou strukturou) „shrnujícího“ celé další dvě epochy, jež měly takový církevně-dějinný svéráz a význam, jako byl věk krále Edvarda VI. a královny Marie I.

Kdyby šlo o pouhé zrychlování výkladu, a ještě i ten abruptní konec, asi bychom se nejen dovítčili, ale také měli pochopení. Jenže deficit se nebezpečně prohlubuje – neboť kde se vlastně v celé práci opravdu setkáme s „odchody protestantů ze země“ jako metodicky zakotveným a systematicky reflektovaným aspektem, vedoucím alespoň náznakem k nějakým obecnějším závěrům, povahy strukturální či pod.? Fakticky se tu exil (a někdy i holé přestěhování) vyskytuje nanejvýš jako narativní „leitmotiv“, vedený celkem čistě životopisným zájmem.

A nepochybně také zbarvený náboženským hodnocením. Avšak přímočaré přihlášení „Závěru“ (na str. 43n) k theologii dějin Gottfrieda Arnolda analyticko-synthetické konkluse nenahradí. Ostatně se lze pozastavit i nad tím, že Arnoldovy these jsou zde reprodukovány z druhé ruky, s odkazy k přednáškám Dr. Kranáta. Horší však zůstává, že „Závěr“ koresponduje více s „Úvodem: Téma útěku v dějinách Božího lidu“ (str. 2) než s jádrem práce. Obě tyto části působí dojmem, že by mohly vzniknout v podstatě nezávisle na ní, a vyzněly by stejně – i bez ní. A vlastně úplně bez protějšku zůstává „Předmluva“ (str. 1), ohlašující ve futuro, o co by se autor chtěl v díle pokusit. Což jsou ovšem prvky, jež u práce diplomové poněkud deprimují.

V její prospěch lze naopak ještě uvést poměrnou pečlivost po formální stránce, a také český jazyk textu vcelku obstojí (podobně, jako je prokázána schopnost číst v angličtině, přinejmenším zčásti zřejmě i ve starších idiomech). Celková bilance by ovšem v každém případě vyznívala uspokojivěji, kdyby šlo o první písemnou práci. Na vyšším stupni, na který spis aspiruje, mu nelze, obávám se, přiznat o mnoho více, než splnění **minimálních požadavků**. Nicméně v tomto smyslu práci **doporučuji** k obhajobě.

Doc. Dr. Martin Wernisch
katedra církevních dějin

V Praze, 15. června 2010